

Vedlegg 1

Innspill til oppstartsmeldingen:

Statsforvalteren meldte oppstart av verneprosess den 03.03.2023. Innen fristen 30.04.2023 kom det inn 7 innspill/uttalelser, som her blir gjengitt i sin helhet. 5 av disse hadde konkrete merknader til oppstartsmeldingen.

Avsender	Innspill gjelder
Statskog SF	Skog, driftsvei
Ramsås statsallmenning, leder Ramsås allmenningsstyre	Skog, jordbruk, Grunn disponeringstiltak etter Fjellevens § 12
Leder Verdal fjellstyre	Skog, jordbruk, Grunn disponeringstiltak etter Fjellevens § 12
Statnett	Ingen merknad
NVE	Ingen merknad
Norsk institutt for naturforskning – NINA	Myrkant/buffer, vei (naturrestaurering)
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet NTNU Vitenskapsmuseet Institutt for naturhistorie	Myrkant/buffer, vei (naturrestaurering), kalkstøv en trussel mot verneverdiene

Statskog SF er grunneier i Ramsås statsallmenning hvor Kaldvassmyra naturreservat ligger. Ramsås allmenningsstyre forvalter virkesretten på vegne av de bruksberettigede og Verdal fjellstyre forvalter andre bruksretter på vegne av de bruksberettigede. Eiendommen er gjennom alle tider brukt og forvaltet i fellesskap etter «tida og tilhøva», som det står i fjellova. Kaldvassmyra naturreservat ble vernet i 1984 og er på 430 daa. Nå foreslås en utvidelse på 87 daa.

I tillegg ble det i 2015 gjennomført et barskogvern av Ramsås naturreservat på 664 daa. Både Statskog som grunneier og de bruksberettigede er av den oppfatning at denne eiendommen har tatt et meget stort ansvar for vern av arealer, både våtmark og barskog. Vi vil samtidig påpeke at det også på ordinært areal drives et bærekraftig og stedstilpasset skogbruk etter de strengeste miljøprinsippene i landet (norsk PEFC skogstandard), som stiller høyere krav enn lovverket.

Området som det supplerende vernet omfatter består av myr og et skogbestand mot sør mellom veien og myrområdet. Skogbestanden er bevoskt med eldre skog i hogstklasse V i en blanding av gran og furu. Dette er en viktig virkesressurs, som er lett tilgjengelig. Med en beliggenhet helt inn til vei er det av interesse å kunne avvirke dette i framtida, spesielt av de bruksberettigede som tar ut sin virkesrett gjennom enkeltmannsdrift.

Kaldvassmyra naturreservat er i hovedsak vern av våtmark og ikke barskog. Barskogvernet er allerede ivaretatt i området gjennom opprettelsen av Ramsås naturreservat. Vi spiller derfor inn om det er

mulig å holde dette skogbestandet utenfor det supplerende vernet og at ny vernegrense går i bestandskanten mot myra. Alternativet til at dette arealet holdes utenfor er at det kan tillates plukkhogst i skogbestandet dersom det havner innenfor ny verneområdegrense. I eksisterende verneforskrift er dette tillatt i dag (kap V, pkt 4.), og dette følger prinsippet om «vern gjennom bruk».

Når det gjelder skogsbilvegen som går like ved, sør og øst for forslaget til ny verneområdegrense, er det her viktig at den faktiske grensdragningen blir dradd godt inn på andre siden av veggrøfta. Dette for at det skal kunne være tillatt og mulig å gjennomføre et normalt og nødvendig veivedlikehold, som eksempelvis kantslått og opprensning av veggrøfter langs skogsbilvegen.

Etter myrrestaureringen som ble gjennomført ser vi at mengden vann som siger ut i veggrøftene har økt. Et ev. supplerende vern må heller ikke skape hindringer i å kunne oppgradere veien eller vegkroppen med nødvendige tiltak fram i tid. Eksempelvis utskifting av stikkrenner, utskifting av vegmasser, legging av duk eller andre framtidige metoder for styring og føring av overskuddsvann bort fra veien.

Vi håper disse innspillene blir tatt inn og ser frem til konstruktiv dialog i den videre prosessen.

På vegne av de bruksberettigede i Ramsås statsallmenning, leder Ramsås allmenningsstyre Statskog SF er grunneier i statsallmenningene, men Vinstradommen (Rt-1963-1263) slår fast at ...eiendomsretten er av en særlig karakter på grunn av den særegne og store begrensning de bruksberettigedes rettigheter medfører... Jordbrukerne i bygdelaget har retter i kraft av bruk i alders tid som er omfattende og dynamiske. Bruken endrer seg med tida og tilhøva i jordbruket. Ramsås allmenningsstyre forvalter hogstretten for trevirke på vegne av de bruksberettigede. Vi mener at Ramsås statsallmenning, både eier og bruksberettigede, allerede har tatt et meget stort ansvar for vern av arealer, med de ulemper dette medfører ikke minst for de bruksberettigede. Det gjelder både barskog- og våtmarksvern. Fjellevens § 12 slår fast at... Iverksetjing av grunn disponeringstiltak – herunder tiltak som gjeld vassdrag – i statsallmenning kan berre skje når det ikkje medfører vesentleg skade for nokon som har bruksrett...Vi mener dette prinsippet også må gjelde ved evt vern i statsallmenninger. Ramsås allmenningsstyre ber om at skogbestanden mot sør mellom veien og myrområdet holdes utenom det supplerende våtmarksvernet. Skogen på dette arealet er, og vil i framtida være, meget verdifull for de bruksberettigede å ha mulighet til å avvike. Årsakene til dette er blant annet at det vokser både gran og furu der, og skogen er nært vei slik at den er lett å avvike gjennom bruksberettigedes enkeltmannsdrift. Vi påpeker ellers at det også er i de bruksberettigedes interesse at sporene i naturen er færrest mulig etter vår avvirking av skogen, og at skogen drives på en bærekraftig måte. Vi kan ikke se at enkeltmannsdrift på det aktuelle arealet har vesentlig negativ innvirkning på Kaldvassmyra våtmarksareal.

Leder Verdal fjellstyre Statskog SF er grunneier i statsallmenningene, men Vinstradommen (Rt-1963-1263) slår fast at ...eiendomsretten er av en særlig karakter på grunn av den særegne og store begrensning de bruksberettigedes rettigheter medfører... Jordbrukerne i bygdelaget har retter i kraft av bruk i alders tid som er omfattende og dynamiske. Bruken endrer seg med tida og tilhøva i jordbruket. Verdal fjellstyre forvalter jordbrukets bruksretter og jakt og fiske i statsallmenningene i Verdal. Vi mener at Ramsås statsallmenning, både eier, bruksberettigede og brukere ellers, allerede har tatt et meget stort ansvar for vern av arealer i Ramsåsen, med de ulemper dette medfører ikke minst for de bruksberettigede. Store deler av Ramsås statsallmenning er allerede vernet gjennom både barskog- og våtmarksvern. Fjellevens § 12 slår fast at... Iverksetjing av grunn disponeringstiltak – herunder tiltak som gjeld vassdrag – i statsallmenning kan berre skje når det ikkje medfører vesentleg skade for nokon som har bruksrett...Vi mener dette prinsippet også må gjelde ved evt vern i statsallmenninger da vern i likhet med grunn disponeringer også vil medføre mange begrensninger

mht utøvelse av bruksretter og bruk av statsallmenningsarealene ellers. Før det foretas et supplerende vern av Kaldvassmyra naturreservat ber vi om at det foretas en vurdering av om dette medfører noen vesentlig skade for jordbrukets bruksretter, sett i lys av at bruksrettene er dynamiske, skal følge tida og tilhøva i jordbruket og at ressurser i statsallmenningen skal stå til rådighet for jordbruket også i mange generasjoner fram i tid. Dette bør sannsynligvis gjøres gjennom et skjønn.

Verdal fjellstyre ber uansett om at skogbestanden mot sør mellom veien og myrområdet holdes utenom det supplerende våtmarksvernet. Vi mener at skogen på dette arealet er meget verdifull for de bruksberettigede

Statsforvalterens vurderinger til innspill:

De fire (4) innspillene fra Statskog SF, Ramsås statsallmenning og Verdal fjellstyre besvares samlet. Innspillene fra NN, som kom under befaringen 04.04.2024 er også kommentert nedenfor.

1 Vedlikehold av vei

Innspill: I innspill og under befaring presiserte grunneier og rettighetshaver at veien og mulighet for vedlikehold av den, er vesentlig for at de stiller seg positivt til utvidelse av verneområdet.

Ifølge gjeldende verneforskrift er vedlikehold av eksisterende veier, kabler og luftlinjer tillatt. Restriksjonsnivå beholdes i justert verneforskrift.

Statsforvalterens vurdering: Vernegrensen i sør følger veien (terrengdetalj). Det vil være tillatt å opprettholde og vedlikeholde eksisterende vei, slik den ligger på vernetidspunktet jf. (...).

De hydrologiske forholdene gjennom kildehorisontene er svært viktige for Kaldvassmyra, og det er viktig å passe på vannføring eller dreneringsretning ikke endres ved vedlikehold av vei.

Det vil derfor være nødvendig å beskrive hva vedlikehold av vei innebærer i en forvaltningsplan for verneområdet.

Vei som går mellom Kaldvassmyra og Ramsås naturreservat, 04.04.2024. Foto: Statsforvalteren i Trøndelag.

2 Skog

Innspill: Ønske om å holde skogen i planområdet utenom vernet. Utgjør ca. 35.daa.

Begrunnelse i innspill:

- Skogbestanden er bevokst med eldre skog i hogstklasse V i en blanding av gran og furu. Dette er en viktig virkesressurs, som er lett tilgjengelig.

Befaring: tema arrondering

Delte meninger om hvorvidt skogen burde tas ut av verneforslaget.

- Viktig for grunneier og bruksberettigete at de beholder mulighet til å ta ut skog om det skulle bli aktuelt. Poengterer at en eventuell hogst skjer etter bærekraftig og stedstilpasset skogbruk etter de strengeste miljøprinsippene i landet (norsk PEFC skogstandard).
- Påpeker krav om bevaring av skogkant inn mot myr
- Det er mye vann i skogen nærmest den restaurerte grøfta. Denne delen av skogen er blandingsskog med stort innslag av løvtrær, og er ikke hogstmoden.

Statsforvalterens vurdering:

Med bakgrunn i ønske om en hensiktsmessig arrondering, og i tråd med innspill tas det meste av skogen i det opprinnelige forslagsområdet ut av foreslått verneområde. I forslaget beholdes et lite belte av trær i myrkanten, og noe skog nærmest den restaurerte grøfta.

Skog er av stor betydning for verneverdiene i Kaldvassmyra (redegjort for under naturverdier). Skogen har flere funksjoner i økosystemet som utgjør et friskt myrreservat, og vi anser skogen i et større området rundt myra som viktig for myrreservatet.

Ifølge gjeldende verneforskrift er hogst i skogområdene i randsonen rundt myra tillatt med noen restriksjoner, men en slik bestemmelse er ikke i tråd med dagens restriksjonsnivå i naturreservater. I høringsforslaget gir derfor forskriften ikke en slik mulighet. Denne bestemmelsen ble ikke diskuterte under befaring med grunneier og rettighetshavere, men grunneier er informert om dette i etterkant.

Grensen mot skogen ble i grove trekk satt under befaring, men det var da ikke presisert at det ikke ville være lov å ta ut trær. Grensen kan kommenteres i høringsinnspill.

Skog i ytterkant ut mot restaurert grøft (gjeldende vernegrense). Foto: Statsforvalteren i Trøndelag.

Skog i ytterkant ut mot restaurert grøft (gjeldende vernegrense). 04.04.2024. Foto: Statsforvalteren i Trøndelag.

Skog i ytterkant ut mot restaurert grøft (gjeldende vernegrense) nært veien. Dette området vises som åpent område på kart. 04.04.2024. Foto: Statsforvalteren i Trøndelag.

3 Jordbruk

Innspill: Verdal fjellstyre ber om at det foretas en vurdering av om vernet medfører noen vesentlig skade for jordbrukets bruksretter.

Statsforvalterens vurdering: *I overkant av 50 daa av det forslåtte området er registrert som dyrkbar jord.*

- *Arealet er myr, og nydyrking av myr er i utgangspunktet ikke tillatt*
- *Arealet er registrert som naturtype*
- *Det finnes andre områder registrert som dyrkbar jord på almenningen*
- *Det er vanskelig å se at det vil bli gitt unntak fra nydyrkingsforbud for å dyrke opp dette arealet selv om det ikke er vernet, og vår vurdering er at vernet ikke medfører en vesentlig skade for jordbrukets bruksrett.*

Merknad: *Under befaring gjorde Fjellstyret det klart at de ikke lenger anså dette innspillet som relevant, og de var positiv til å ta myrområdet inn i reservatet.*

4 GrunnDisponeringstiltak etter Fjellovens § 12

Innspill: «Fjellovens § 12 slår fast at... Iverksetjing av grunnDisponeringstiltak – herunder tiltak som gjeld vassdrag – i statsallmenning kan berre skje når det ikkje medfører vesentleg skade for nokon som har bruksrett....Vi mener dette prinsippet også må gjelde ved evt vern i statsallmenninger da vern i likhet med grunnDisponeringer også vil medføre mange begrensninger mht utøvelse av bruksretter og bruk av statsallmenningsarealene ellers. Før det foretas et supplerende vern av Kaldvassmyra naturreservat ber vi om at det foretas en vurdering av om dette medfører noen vesentlig skade for jordbrukets bruksretter,»

Statsforvalterens vurdering: Dette er privatrettslig, og er rettet mot at grunneier ikke kan utnytte området på en måte som går utover rettighetshavere. Oppdyrking kan være eksempel på grunnDisponering.

Vurderingen bygger på:

- *Et vernevedtak er ikke et grunnDisponeringstiltak.*
- *Eventuell skade på rettighetsutøvelse må tas gjennom erstatningsaken etter vernevedtaket.*
- *Normalt vil en bruksrettshaver ikke ha et mer omfattende vern for sin rettighet, enn det grunneieren har.*

Statnett ga tilbakemelding om at de har ikke har transmisjonsnettanlegg eller planer som blir berørt av verneplanarbeidet og derfor ikke har merknader.

NVE har sett gjennom oppstartsmeldingen for det foreslåtte verneområdet med tanke på energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske

målestasjoner m.m. • Så langt NVE kjenner til er det ingen energi- og vassdragsinteresser i foreslåtte supplerende vern av Kaldvassmyra. • Tensio TN AS har områdekonsesjon i det foreslåtte verneområdet. NVE oppfordrer nettselskapet til å uttale seg om verneforslagene kommer i konflikt med eksisterende eller fremtidige prosjekter. Vi har ikke detaljert kjennskap til planer knyttet til distribusjonsnett. Det er spesielt viktig at områdekonsesjonær uttaler seg om aktuelle planer. NVE ber Tensio TN AS å uttale seg selv i tilfeller uten konflikt. • NVE er positive til at både Tensio TN AS og Statnett SF er inkludert i adresselisten.

Norsk institutt for naturforskning – NINA

Innspill til utredning av supplerende vern av Kaldvassmyra, Verdal kommune Vi viser til melding om oppstart av utredning av supplerende vern i Kaldvassmyra i Verdal kommune (Melding om oppstart - utredning av supplerende vern i Kaldvassmyra i Verdal kommune | Statsforvalteren i Trøndelag). Norsk institutt for naturforskning (NINA) har det faglige ansvaret for den nasjonale overvåkingen av restaurert myr, og Kaldvassmyra er en av fem lokaliteter som er inkludert i dette overvåkingsprogrammet. Vi har tre innspill til mulig utvidelse av vern.

- Det er positivt at den skisserte utvidelsen inkluderer myrmassivet med platåhøgmyr (EN – sterk truet) nordøst på myra. Dette er det eneste større området på Kaldvassmyra som ikke har vært omfattet av vern, og eksisterende vernegrense følger ei grøft som ble restaurert i 2017. NINAs overvåking inkluderer transekter som strekker seg på tvers av grøfta, og et vern gir økt sikkerhet for at disse transektene ikke påvirkes av inngrep.

- Deler av myrkanten i nord og nordvest ligger utenfor vernegrensene i dag. Rik åpen sørlig jordvannsmyr (EN – sterk truet) og sørlig kaldkilde (VU – sårbar) inngår i dette området. Dette kan etter vår vurdering innlemmes med mindre justeringer av grensene, og her kan avgrensingen av naturbaselokaliteten BN00092262 Kaldvassmyra gi en pekepinn på omfang av grenseendringer. Det bør være noe buffer mot myra, og det vil i så fall omfatte vern av litt skogareal. Her mener vi det, hvis ønskelig, kan vurderes et «makeskifte» mot noe av skogarealet som er inkludert i den foreslåtte utvidelsen. Så langt vi kjenner til er de biologiske verdiene større i myrkanten nord og nordøst på myra enn i skogteigen ved vegen sørøst for dagens vernegrense.

- Vegen som skiller Kaldvassmyra naturreservat og Ramsås naturreservat påvirker kildesystemet (sørlig kaldkilde, VU) som sørger for tilførsel av vatn til kalksjøen Kaldvatnet (sterkt kalkrike dammer, pytter og små grunne innsjøer, VU – sårbar) og de ekstremrike myrene rundt vatnet (rik åpen sørlig jordvannsmyr, EN). Vegen påvirker i tillegg kalk- og lågurtskog (VU – sårbar), samt kanten av det største myrmassivet med platåhøgmyr (EN), der det kan ha vært en laggsone tidligere. Vi mener dette er en god kandidat til restaurering. Skogområdene vest for Kaldvassmyra og i Ramsåsen kan nås via andre veger, og vi antar derfor at å fjerne deler av denne vegen ikke vil påvirke drift av skogen negativt. Den mest aktuelle strekningen er om lag 400 m lang, og restaurering av dette mener vi vil gi en markert bedre økologisk tilstand sør i reservatet. Området som eventuelt restaureres bør sannsynligvis inkluderes i vernet.

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet NTNU Vitenskapsmuseet Institutt for naturhistorie

NTNU Vitenskapsmuseet har i lang tid vært involvert i forskning, kartlegging av naturverdier, utarbeidelse av forvaltningsplaner m.m. i verneområder i Midt-Norge. Og vi har faglige interesser i å følge med på forvaltningstiltak som gjennomføres og hvilke konsekvenser det får for plantelivet og andre naturverdier. Dette gjelder særlig Kaldvassmyra naturreservat i Verdal. Området ble første gang

undersøkt av Asbjørn Moen i 1969 som en del av arbeidet med landsplan for myrreservater (Moen 1969, Moen mfl. 1983). Myra ble da foreslått vernet og Vitenskapsmuseet tok aktiv del i verneprosessen. Det var en god del diskusjon om vernegrensene og vi framholdt at hele myra måtte bli med, og at grøfta i øst måtte fylles igjen. Vi gikk så langt at vi påtok oss arbeidet og kostnaden med dette. Vi mente også at skikkelige buffersoner inn i skogen måtte inkluderes i vernet (Moen 2004). I årene som fulgte ble det gjennomført en større kartlegging av flora og vegetasjon i Tromsdalen, og det ble laget et vegetasjonskart (Frisvoll 1977, Moen & Moen 1977). Artsrikdommen er svært høg med 359 arter av både karplanter og moser. Siden den gang har vi oppsøkt området flere ganger i forbindelse med ulike utredningsarbeider, og vi har ved flere anledninger påpekt behovet for å tette grøfta og inkludere myrmassivet i sørøst og en buffersone i reservatet (se bl.a. Moen 2004, Lyngstad mfl. 2012). Restaureringsarbeidet med tetting av grøfta ble gjennomført i 2017, og arbeidet med utvidelsen av reservatet har nå startet. Dette synes vi er svært positivt og svært viktig for å ta vare på hele det unike myrområdet som Kaldvassmyra er, men vi har noen innspill til oppstartsmeldingen datert 03.03.2023 (jf. kartet under):

- Grensa for planområdet er etter vår mening for knapp, spesielt gjelder dette i nord og nordøst. Planområdet bør utvides slik at det kan inkludere en tilstrekkelig buffersone av skog inn mot myra. I dag krysser grensa i nord delvis myrkanten. Mot nordøst bør hele arealet mellom dagens grense og vegen som går nord og øst for reservatet inkluderes i planområdet. Også vest for Kaldvatnet bør reservatgrensa følge vegen. Områder i nord der det er gjort funn av rødlista lavarter (jf. Artskart) bør også inkluderes.
- Muligheten for å fjerne vegen som går langs sørgrensa av reservatet, og innlemme dette arealet i reservatet, bør inngå i planarbeidet. Dette gjelder spesielt den delen som har felles grense med Ramsås naturreservat. Vegen går i dag delvis gjennom kildene som ligger oppunder åsen i sør.
- Den kanskje største trusselen mot naturverdiene på Kaldvassmyra i dag er driften av kalkbruddet lenger øst i Tromsdalen. Aktiviteten sprer kalkstøv som er svært uheldig for bevaringen av platahøgmyra i reservatet. Over tid er det fare for at tilførselen av kalk vil føre til at torva på platahøgmyra ikke lenger er ombrogen og at Kaldvassmyra ikke lenger er relevant som referanseområde for denne myrtypen. Dette er en utfordring som også bør adresseres i planprosessen.

Statsforvalterens kommentar:

1 Arrondering

Innspill: Både NTNU og NINA har innspill til arrondering av vernegrense. Spesielt gjelder dette deler av myrkanten i nord og nordvest som er rik åpen sørlig jordvannsmyr (EN – sterk truet) og sørlig kaldkilde (VU – sårbar), og som ligger utenfor vernegrensen. De foreslår også flere justeringer av grensen, og vern av kantskog som buffersone.

Innspillene vil bli diskutert med grunneier og rettighetshavere og vil bare være aktuelt å gå videre med/utrede dersom grunneier er enig.

Statsforvalterens vurdering:

Under befaring ble kantsonen inn mot myra diskutert. Grunneier og rettighetshaver forholder seg til Norsk Skogstandard som sikrer en hensynssone på xx meter inn mot myra. Det er foreløpig ingen planlagt hogst i området. Utover dette er det ikke aktuelt å ta inn mere skog i reservatet.

Når det gjelder myrkanten som ser ut til å ligge utenfor verneområdet er det under arbeidet med utvidelsen oppdaget feil i kartet som ligger ute i naturbase. I det opprinnelige vernekartet fra 1984 er myrkanten inkludert. Feilen er rettet opp i vedlagt høringsforslag.

2 Kalkstøv fra kalkverket

Innspill: Den kanskje største trusselen mot naturverdiene på Kaldvassmyra i dag er kalkstøv fra driften av kalkbruddet lenger øst i Tromsdalen. Over tid er det fare for at tilførselen av kalk vil føre til at torva på platåhøgmyra ikke lenger er ombrogen og at Kaldvassmyra ikke lenger er relevant som referanseområde for denne myrtypen.

Statsforvalterens vurdering: Vi merker oss bekymringen rundt negativ påvirkning platåhøgmyra av kalkstøv fra kalkbruddet i Tromsdalen.

Oppfølging:

- *Vi tar sikte på å utarbeide en skjøtselsplan for området, og denne problemstillingen vil bli tema i arbeidet.*
- *Involvere kalkverket*
- *Vi legger i det videre arbeidet vekt på samarbeid med grunneier og rettighetshaver om en god plan for avvirking av skog for å ta hensyn til denne problemstillingen.*

3 Restaurering

Innspill: Både NINA og NTNU har innspill om fjerning av veien som går mellom Ramsåsen og Kaldvassmyra verneområdene.

Statsforvalterens vurdering: Dette vil det bare være aktuelt å gå videre med i enighet med grunneier og rettighetshavere. Veien ligger ikke inne i verneområdene. Ut i fra innspillene til Statsskog, virker det ikke som fjerning av vegen er aktuelt i nær fremtid. Under befaringspresiseringer presiserte grunneier og rettighetshaver at veien og mulighet for vedlikehold av den, er vesentlig for at de stiller seg positivt til utvidelse av verneområdet.